

si voinut kestää hinnan iskuja. Silloin oli vasta toista vuorokautta, kun olin synnytystuskista päässyt. Väärtelin kipeää ruumistani kauhean tuskan rai-votessa. Rukoilin kuolemaa pelattamaan minut ratkaisevalta heikeltä. Sekään ei toteutunut. Täas kuului ärjäys:

"Etkö meinaa tunnustaa?"

Kokosin heikot voimani yhteen ja kykenin ajattelemaan, että minun täytyy jäädä eloon apseni tähden, ja vastasin:

"Koska minun täytyy henkeni uhalla tehdä vääriä tunnustuksia ja syöstä totuus pois, niin olkoon minneeksi", sanoin erään miehen nimen, jota hän epäili lapsen isäksi. Silloin hän hiukan tyyntyi ja sanoi:

"Et sillä vielä siitä pääse. Tästä saat hyväsesti, kunhan vähän paranet. Kyllä minä opetan rebellisille ihmisille kälmityt tekemään."

Kului hiljoilleen muutamia tunteja. En voinut ajatella muuta kuin "äpästä". Kuinka kipeästi tuo sana viirsi sydäntäni. Isä sanoo omaa lastaan äpästä, omaa vaimoan huoraksi. Vaatii vaimoan henkensä uhalla väärentämään hänen omat työnsä. En voinut käsittää mitä tämä merkitsee, luulin menettäneeni järkeni, mutta taas uudistui tuo ankara taistelu. Se oli todellista taistelua totuuden ja vääryyden välillä. Edessäni seisoi yhä sama julma mies ja vihasta vapisten kysyi:

"Minkä tähden olet tehnyt kälmityttä rebelliselle ihmiselle ja saattanut koko maailman huudeltavaksi?"

Koetin selittää, että maailma puhuu paljon sellaista mikä ei ole totta. En ole tehnyt mitään kälmityttä, ainahan olen ollut rebellinen.

"Ja sinä uskallat väittää, ettei maailma puhu totta, häh, väitätkö vielä?"

Nämä viimeiset sanat sanottuaan teki hän tuon kauhean teon, jätän sen sanomatta, sillä toimitus tuskin voisi sitä julaista. Suljin lapsen rintani vasten ja ehdin vaivaloisesti sanoa: "Vihdoinkin kuolema pelastaa meidät", kun kaikki silmissäni muuttui mustaksi. En tiedä mitä sen jälkeen tapahtui.

Hiljoilleen toinnuin horrostilasta. En ensin käsittänyt missä olin ja mitä oli tapahtunut, mutta nähtyväni hänet vuoteellaan tyytyväisen näköisenä kuorsamassa sikeässä unessa, muistin kaikki. Katsoin lasta, oliko se hengissä. Hengissä se tosin oli, mutta kasvot olivat punaisia sormenpäiden kokoisia pilkkuja täynnä. Arvasin heti mikä lapselle oli tehty. En voinut unniistaa silmiäni enään koko yönä. Vihaani kuohui koko maailmaa vastaan tällaisesta vääryydestä naisista ja lasta kohtaan.

Raiivostuneena vääntelin ruumistani, päästäkseni ylös vuoteelta, mutta turhaan. Voimani olivat menneet. Vihdoin hän heräsi ja muisti tekonsa. Katuvaisena pyysi hän anteeksi ja kielsi puhumaista kenellekään mitä oli tapahtunut. En vastannut mitään. Sydän oli vihasta pakah-tua, päästä särki, ruumis oli kipeä kovista ponnistuksista.

Hiljalleen tuli aamu ja hoitaja tuli lasta pesemään. Kovin hän ihmetteli, miksi olen niin kummallisen näköinen. Välttäkseni rettelöitä, sanoin: "päästäni kovin särkee, ei mitään sen pahempaa."

Hiljoilleen rupesin saamaan terveyteni. Viikot kuluivat. Ei mitään erinomaista tapahtunut. Lapsi kasvoi vankaksi ja mustat silmät muuttuivat sinisiksi, niinkuin isälläkin oli.

Eräänä päivänä otti isä lapsen sylinsä, syleili sitä ja sanoi:

"Papan poikahan sinä oletkin.

Suottahan mammaa on kurmuuttu."

Neljä kuukautta oli elämämme tyydyttävää. Hän koetti korvata kärsimyksiäni kaikella minkä voi. En muistellut enään vanhoja tapahtumia. Luulin elämän rupeavan hymyilemään etiseen tapansa, mutta taaskin pettymys.

Tulin raskaaksi toista lasta ja pahoilla mielin ilmoitin hänelle miten oli asiat. Sanoin olevan liian suuren rasituksen sen naiselle, että synnyttää jokavuotinen lapsi, mutta minkäpä sille mahtaa. Toivoin tällä kertaa saavani lohdutusta ikävään seikkaan, mutta mitä kauheaa näin ja kuulin! Hänen kasvonsa olivat vihasta kalpeat sanoessaan:

"No, nytkö sinä taas olet paksumu, ja mitä piruja sinä niistä tuolla lailla rupesit purkamaan!"

Ymmärsin heti mitä oli tulossa, mutta hän ei sanonut tällä kertaa tämän enempää.

Jonkun ajan perästä hän matkusti pois, ei sanonut varmaa paikkaa, minne menee. En tienänyt mitä tehdä. Ensimmäinen lapsi oli vasta viiden kuukauden ja toista jäin raskaaksi ja rahaa ei ollut kuin viisi dollaria. Viikon kuluttua sain kuitenkin kirjeen, jossa hän kysyi, missä määrin juorut kulkee. Arvasin heti, että hänelle oli taas jotain puhuttu. Ensimmäisessä kirjeessäni tahtoitiin saada selville, mitä tällainen menettely tarkoittaa, johon hän ei vastannut. Kirjoittelin vaan tavallisia asioita ja lähetti väliin rahaakin.

Näin kului 7 kuukautta. Sitten syntyi tyttö. Kirjoitin hänelle, että on tullut toinen selvä todistaja maailman puheita vastaan. Silloin syntyi taas tuo sama tui- ma ottelu, mutta se tapahtui tällä kertaa kirjallisesti, joten uskalsin puhua suuni puhtaaksi. Kirjoitin sydäntä särkeviä kirjeitä, joissa muistutin menneisyyttä, kuinka hän oli juorujen takia sokaissut omat silmänsä niin pahoin ettei nähnyt omia töitään oikeiksi. Tällaista taistelua kesti toista vuotta. Huomatuaan ettei saanutkaan minua vaikenemaan niin kuin ennen, niin hän kosti sen jättämällä minut lapsineni oman onneni nojaan.

Tällaisia seurauksia tulee hyvin usein juorusta ja niiden uskomisesta. Tähän on myös suurena tekijänä ihmisen pikainen luonne, itserakkaus ja liiallinen kunnianhimo. Mutta näitä ikäviä tapahtumia voisimme paljon välttää, jättämällä pois tuon alituisen toistemme kalvamisen.

Lukija voi luulla, että tämä ei ole totta, nykyiseen kehitykseen katsoen, mutta joka sana on totta ja olen varma että tällaista kohtelua kärsii vielä moni nainen näinä päivinä, mutta he eivät uskalla tuoda sitä julkisuuteen sen tähden, että maailma puhuu niin paljon ja useammassa tapauksessa tuomitaan nainen syylliseksi. Olen omasta kohdas-

tani saanut sen kokea. Hyvin usein kuulee sanottavan: "Ei mies jätä vaimoan, jos vaimo on kunnon ihminen", mutta hyvin harvoin kuulee sanottavan: "se oli mieheltä vääriin tehty". Jos tämä osa elämäkertaan julaistaan, niin kirjoitan piakkoin nykyisestä elämästäni.

Pesuvaimon poika

Lääkäri Toivola käveli kodissaan huoneesta huoneeseen, silmäillen tyytyväisenä ympärilleen. Kaikki oli hyvässä kunnossa, joka kohta erityisellä maulla ja huolella asetettu paikoilleen. Työn oli suorittanut tati, joka hoiti hänen talouttaan. Nyt oli tunteissa hänen kihlattu morsiamensa ja tämän vanhemmat ensi käynnilleen.

Siinä astuessaan tuli hänen mieleensä miten hän, nuori lääkäri, oli ikäänkuin sattumalta joutunut hoitamaan kauppaneuvos Hoppua. Kauppaneuvos oli paikkakunnan mahtimiehiä, ylepeä nimestään ja rikkadestaan. Kun hän oli sairastunut eikä vanhempia lääkärejä ollut tavattavissa, täytyi kauppaneuvoksen tyytyvä tohtori Toivolaa, vaikka kauppaneuvos ja tämän puoliso antoivat ymmärtää, etteivät he hänestä paljon toivoneet.

Sairaus oli vaikea ja pitkäaikainen, mutta Toivola onnistui saamaan sairaan hyvin parantetuksi.

Kauppaneuvos Hoppulla oli yksi ainoa tytär, Sirkka. Tämän kanssa valvoi Toivola monet yöt sairaan luona. Yön hiljaisina hetkinä he juttelivat keskenään puoliääneen. Huomaamattaan alkoi Toivola aina muistella Sirkkaa ja hänen sanojaan ja vähitellen oli Sirkkan kuva painunut hänen mieleensä, väikkyen aina siellä. Tyttönenkään ei näyttänyt välipitämättömästi silmäilevän häneen. Isän parannuttua kutsuttiin Toivola usein heille käymään, jota kutsua hän mielellään oli noudattanutkin. Sillä hänen täytyi tunnustaa itselleen, että hän, joka aina oli nauranut toveriensa rakkauden tuskille ja karttanut naisten seuraa, oli nyt rakastunut Sirkka neitoon. Ensin ei hän uskaltanut itselleenkaan tunnustaa, mutta neitosen katse antoi rohkeutta ja niin oli tunustanut tälle tunteensa ja saanut myöntävän vastauksen.

Sirkkan vanhempien vastausta hän eniten pelkäsi. Sillä hän oli kuullut, miten kauppaneuvoksetar ensimmäisenä päivänä, kun hän oli ollut heillä sairasta hoitamassa, oli halveksien jollekin tuttavalleen puhunut, että he eivät saaneet silloin muita tohtoreita hoitamaan miestänsä kuin pesuvaimon pojan. Kohtelu on tosin paljon muuttunut. Odottamattoman pian vanhemmat suostuivat nuorten liittoon, sillä kaikkialla olivat he kuulleet Toivolaa kiitettävän ihmisenä ja lupaavana lääkärinä. Eilen oli heidän kihlaukseensa saatu vanhempien lupa.

Ja nyt olivat he tulossa hänen kotiinsa. Vanha tati, joka kauan oli toivonut, että rakastettu sisarenpoika ottaisi vaimon, oli nyt pelkkään hyvänmielenä. Tati astui Toivolän huoneeseen tyytyväisenä kysyen:

— Oletko tyytyväinen, poikaseksi?

— Olen, olen, vastasi tämä.

Tati oli asettanut uuden nauhan päähänsä ja puhcaan valkoisen esiliinan eteensä. Hän istui juttelemaan vähäksi aikaa. Siinä jutellaan Toivolän raimisiin menosta. Äkkiä vilkaisee tati seinällä olevaan vanhan yksinker-taisesti puettua vaimon kuvaan ja sanoo:

— Mitähän Mari tästä sanoisi, kun näkisi sinun tohtorina komeassa asunnossasi ja ottamassa

kauppaneuvoksen tyttäätä väimoksesi!

Toivola luo hellän silmäyksen kuvaan ja vastaa:

— Niin, äiti rukka! Kai hän olisi iloinen, kun hänen työnsä ja vaivansa eivät ole turhaan menneet.

Samassa soi ovikello. Palvelija, joka on mennyt avaamaan, kuuluu selittävän, että tohtorilla ei ole vastaanottoa, eikä hän nyt voi tulla uloskaan. Tati hyppää myös selittämään, että tohtorin on ihan mahdoton tällä kertaa tulla.

Silloin kuulee Toivola itkunsekaisen lapsen äänen huudahtavan eteisessä:

— Voi, voi, äiti on pahasti loukkautunut, enkä minä saa lääkäreitä mistään! Ei kukaan tahdo näin pyhäpäivänä lähteä köyhän luokse.

Heti kiiruhtaa Toivola eteiseen kysyvä mikä on hätä ja saatuaan pojaalta kuulla asian, lupaa hän heti tulla, käskien pojan menemään edellä. Tati ihmetellen sanoo, miten tohtori nyt voi mennä, kun vieraat saattavat milloin tahansa saapua. Hän muistuttaa että sellaiset vieraat voivat suuttua ja morsian hyljätä hänet.

— Jos hän siitä suuttuu, tati-kulta, että minä velvollisuuteni täyttän, niin ei hänestä ole minun väimokseni, vastaa Toivola.

— Pidä sinä tati täällä emännöityä ja pyydä heiltä anteeksi minun poissaoloni. Tulen pian kuin mahdollista. Sen sanottuaan Toivola kiiruhti portaita alas.

Toivola viipyikin poissa kauan aikaa. Vieraat tulevat ja tati häntäntyneenä pyytelee anteeksi. Hermostuneena kävelee kauppaneuvos huoneessa. Sirkka on teku kurkussa, kun äitinsä pilkallisesti puhuu tämän sulhasesta ja ivallisesti huomauttaa sulhasen "hienoa käytöstä". Äiti sanoo ilmenevän että pesuvaimon poika on aina pesuvaimon poika.

Reippaasti tulee Toivola kotiin, pyytää kohteliaasti anteeksi viipymisensä ja kysyy onko tati hoitanut emännöityä.

— Kyllä tati emännöityä on hyvin hoitanut, mutta talon isäntä ei näy tiedävän kohteliaisuus-sääntöistä mitään, sanoo kauppaneuvos komeasti ja rouva nyt käyttää myöntävästi päätään hyväksyen mieliensä lausunnon. Sirkka silittelee sulhasensa takin kaulusta ja sanoo:

— Kuka sinulle uskalltaa väimoksi luvata, sinä taitaisit jättää vihillekin saapumisen aikanaan!

Äkisti vetäsee hän käteensä pois sulhasestaan ja vavahtaa, sillä hän huomaa, miten tämä silmät sävähtävät tulta sellaista, jota hän ei ollut milloinkaan ennen niissä nähnyt.

Tyynellä äänellä pyytää hän vieraitaan vielä hetkisen istumaan, että hän saa kertoa heille jotakin. Tätinsä ja Sirkkan väliin istuutuen alkaa kertoa:

— Olin lyseon toisella luokalla, kun eräänä päivänä mensesäni kotini kohtasi minua surkea näky. Äitini, joka niinkuin hyvin muistatte, pesi ihmisten vaatteita, on viinin portaista pudonnut, vaatekoria sinne vieddessä. Häneltä meni toinen käsi poikki ja toinen sijoiltaan. Meillä oli eri eteinen, joten hänen avunhuutojaan ei ollut kukaan kuullut. Sisareni, joka oli vasta kahden vuoden vanha, ei osannut saada ovea auki, että olisi apua hakenut, vaan itki ja huusi äitiä ylös antamaan hänelle ruokaa. Kuinka kauan äiti lienee ollut siinä avuttomana, en tiedä. Kun tulin kotiin, oli hän vallan tiedoton. Pyysin ihmisiä apuun, että saaisin hän nosteruksi säännön. Sitte läksin hakemaan lää-

SINULLE

Sä olet mun tähtöni yöhyen tumman,
Iloni keskellä surujen summan.
Henkeni hyve, sieluni rauha,
Onneni hiljainen, lauha.

Luokseni hiljaa hiivit kuin aave,
Lämmin läikelmä, hellä-haave.
Päivä-paistenna elooni kulit,
Sai kevät — sinä kun tulit.

Terve kukka, mi näin nonsi nuppuun,
Se voisiko peittyä hankien huppuun?

Ja voisiko häipyä ehein sulo,
Taas saapua kylmä ja kulo? —
ELIN N.—K.